

De Energietransitie in Flevoland

Flash forward

Het is 2050. De energietransitie is een feit. Flevoland draait op duurzame energie. Overal - in stad en land - zijn de gevolgen van de energietransitie merkbaar. Huishoudens en bedrijven zijn CO₂-neutraal. Door gebruik van nieuwe bouwmaterialen, apparaten en technieken is het energieverbruik per huishouden en bedrijf flink gedaald. De energie die nodig is, wordt duurzaam opgewekt in eigen provincie. De duurzame opwek is zo gerealiseerd dat we een aantrekkelijke Provincie zijn gebleven om te wonen en te recreëren. Nieuwe woonwijken zijn aangelegd zonder gasnet. De energierekeningen van de inwoners zijn fors gereduceerd en er zijn vele Flevolandse bedrijven gespecialiseerd in duurzame energie en energiebesparing. Slimme, geïntegreerde mobiliteitsconcepten helpen ons reisgedrag CO₂-vrij te maken. Woonwijken zijn hierop aangesloten waardoor er op ieder moment een passend, schoon vervoersmiddel beschikbaar is. Voor lange afstanden is er de trein, voor korte afstanden de fiets of aantrekkelijke deelconcepten. Flevoland heeft in economisch, maatschappelijk en fysiek opzicht geprofiteerd van de energietransitie. We kijken terug op hoe dit tot stand gekomen is:

Het bepalen van de ambitie

In 2017 waren er in Flevoland twee bijzondere ontwikkelingen gaande rondom het bepalen van de ambitie. Er werd voor het eerst een omgevingsvisie vastgesteld door de Provinciale Staten: 'Flevoland straks'. Één van de zeven strategische opgaven was duurzame energie. Daarin formuleerden we de ambitie om in 2030 als provincie volledig op duurzame energie te draaien, oftewel **energieneutraal** te zijn. *Dat betekent dat alle energie die nodig is, duurzaam opgewekt is.* Een gedurfde ambitie en toen nog moeilijk voor te stellen hoe we dat zouden realiseren en wie hierin een rol ging pakken.

Gelukkig werd tegelijkertijd door 17 partners, zoals de 6 gemeenten, het waterschap, de woningcorporaties, de netbeheerder, het afvalbedrijf en kennisinstellingen, gewerkt aan het opstellen van de Flevolandse Energie Agenda, de FEA. De FEA nam de nationale ambitie als startpunt. Het internationale klimaatakkoord van Parijs uit 2015 werd namelijk vertaald naar een nationaal akkoord. Parijs en Nederland drukten haar doelstellingen uit in CO₂: in 2030 zou Nederland 49% minder CO₂ uitstoten t.o.v. 1990 en in 2050 zou Nederland **CO₂-neutraal** zijn. *CO₂ komt vrij bij het verbranden van fossiele brandstoffen, warmt de aarde op en zorgt voor klimaatverandering. Fossiele brandstoffen verbranden we om energie te maken. Die energie gebruiken we om onze huizen en gebouwen mee te verwarmen, onze apparaten te gebruiken, om er spullen van te maken en om ons te verplaatsen. CO₂ neutraal betekent dat de CO₂ emissies ten hoogste nul zijn en we dus geen CO₂ compenseren.*

De FEA zette haar ambitie op '50% minder CO₂ in 2030 en CO₂ neutraal in 2050'. Zo halen we Parijs. De eerdere ambitie uit de omgevingsvisie om in 2030 energieneutraal te zijn, was dan wel anders geformuleerd, maar één ding was duidelijk: er was werk aan de winkel. Beide ambities gaan over het voor elkaar krijgen van de energietransitie. En daarvoor kon Flevoland aan twee knoppen draaien:

1. Energie besparen zodat er steeds minder energie nodig is
2. Duurzaam energie opwekken zodat zowel de vraag naar elektriciteit als de vraag naar warmte die over blijft, geen CO₂ uitstoot heeft

Het waarmaken van de ambitie

De ambitie (van de FEA) stond als een huis. De FEA formuleerde drie inhoudelijke lijnen waar langs de agenda kon worden gevormd:

- Energieneutrale dorpen en steden - hoe gaan we de bestaande woningen, nieuwbouwwoningen, bedrijven en instellingen helpen om zo min mogelijk energie te gebruiken? En hoe kunnen we hen op een duurzame manier niet alleen van elektriciteit maar ook van warmte voorzien zodat we van het gas af kunnen?
- Ruimte voor energie – waar maken we ruimte voor hernieuwbare energieproductie en opslag?
- Het goede voorbeeld – hoe kunnen de FEA partners hun eigen organisaties verduurzamen?

Mobiliteit zat nog niet expliciet in dit rijtje, maar was al wel in beeld als belangrijk bouwsteen van de aanpak.

De intentie was er maar een concrete, gezamenlijke uitvoeringsagenda nog niet. Dit betekent niet dat er niets gebeurde. Ondertussen werkten alle partners aan de realisatie van hun eigen ambities.

2019: vanaf nu

De stap waar we nu voor staan, is het opstellen van een regionale energiestrategie (RES) samen met de 6 gemeenten, de netbeheerder en het waterschap en onze maatschappelijke partners. De impact hiervan zal groot zijn, want daarmee maken we gezamenlijk de shift van:

- Energieneutraal => CO₂-neutraal
- Gemeentelijke doelstellingen => regionale doelstellingen.
- Maximale situatie per gemeente => gemeenschappelijk, optimale situatie voor de regio. Waarin we gezamenlijk afwegingen maken over ruimtelijke invulling en kosten-baten.
- Vrijblijvende intenties en ambities => commitment en concrete acties (zodat we de kansen ook gaan verzilveren)

De RES gaat over de gebouwde omgeving, vooral warmte en besparing en (grootschalige) energie-opwek, net als de eerste twee lijnen van de FEA. Dat zijn namelijk de onderwerpen die regionaal gerealiseerd moeten worden om de landelijke klimaatopgave voor elkaar te krijgen. Het rijk vraagt ons om tot een bod te komen over wat Flevoland hierin kan en wil betekenen. Als Flevoland zien we de concretisering vooral als logische en noodzakelijke stap om de kansen, die de energietransitie voor ons in zich heeft, te verzilveren. Ongeacht of het klimaatakkoord wordt ondertekend, gaan we hier de komende periode mee aan de slag. Met de FEA als basis, gaat de RES er voor zorgen dat we onze ambitie waarmaken in een helder proces en met een duidelijke governance.

Het wordt een uitdagende tijd waarin nauwe samenwerking essentieel is. Er is op dit moment nog best wat onzekerheid over het te volgen proces en de tijdlijn. Het vraagt van ons allemaal om buiten onze grenzen te denken, met onzekerheden om te gaan en vooral door te gaan. Typisch voor Flevoland is onze ontwikkelingsgerichte houding. Onze optimistische visie op de toekomst heeft Flevoland tot Flevoland gemaakt. Onze doenersmentaliteit. Dit zal ons nu ook weer helpen. De RES is het volgende, maar zeker niet het laatste hoofdstuk in het voor elkaar krijgen van de energietransitie. Wel vormt het de basis voor een planmatige aanpak, zodat iedereen weet wat er wanneer waar moet gebeuren. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. De provincie neemt de trekkersrol, ondersteunt onze partners en draagt bij waar dat hoort of gewenst is. Want bovenal willen we de transitie mogelijk maken voor iedereen.

We zijn immers met elkaar verantwoordelijk voor om een optimale duurzame energievoorziening te ontwerpen zonder onnodige maatschappelijke kosten en de economische kansen te benutten.